

Libretto – Leyli və Macnun
Beş Məclisli Muğam Operası (1908)
Üzeyir Hacıbəyov və Ceyhun Hacıbəyli

Mənbə: Üzeyir Hacıbəyovun irsinə həsr olunmuş HAJİBEYOV.com saytı

© 2002 Azerbaijan International

Redaktə: Jalə Qəribova

Mətnin yığılması: Gülnar Aydınmırova

Veblmaster: Arzu Ağayeva

İştirak edənlər:

Qeys (Məcnun) — Lirik Tenor

Leyli — Lirik Soprano

Qeysin Atası — Tenor

Qeysin Anası — Messo-Soprano

İbn-Səlam — Tenor

Nofəl — Bariton

Zeyd — Tenor

Birinci Ərəb — Tenor

İkinci Ərəb — Tenor

Elçilər, qasidlər, qonaqlar, məktəbli qızlar və oğlanlar.

Proloq

Xor

Şəbi hicran yanar canım

Tökər qan çeşmi giryanim,

Oyadar xəlqi əfğanım,

Qara bəxtim oyanmazmı.

Güli rüxsarına qarşı
Gözümdən qanlı axar su
Həbibim, fəslü güldür bu,
Axar sular bulanmazmı?

Birinci Pərdə. Birinci Şəkil.

Pərdə açılır. Məktəbə yaxın bir çəmənlik. Məcnun Leylinin yolunu gözləyir.
Mahur-hindi çalınır.

Məcnun:

Yandı canım hicr ilə, vəslü-ruxi-yar istərəm,
Dərdu-məndi-firqətəm, dərmani-didar istərəm.
Bülbülü-zarəm, deyil bihudə əfqan etdiyim,
Qalmışam nalan qəfəs qeydində, gülzar istərəm.

Leyli:

Eşq dəminə giriftar olalı zar olubam,
Nə bələdir ki, ona böylə giriftar olubam,
Qüdrətüm yox ki, qılam kimsəyə şərhi-qəmi-dil,
Öylə kim arizəyi-hicrlə bimar olubam.

Şikəstəyi-Fars çalınır. Məcnun Leyliyə yaxınlaşır.

Məcnun:

Gördüm ol xurşidi-hüsnün ixtiyarım qalmaq
Sayə tək bir yerdə durmağa ixtiyarım qalmaq
Rahi-eşq içrə mənə ancaq fəna məqsud idi
Şükür kim məqsudə yetdim, intizarım qalmaq.

Leyli:

Yar həli-dilimi zar bilibdir, bilirəm.
Dili-zarımda nə kim var bilibdir, bilirəm,
Mən nə hacət ki qılam şərhi ona dərdu-dilimi,
Qamu dərdu-dilimi yar bilibdir, bilirəm.

Leyli və Məcnunun dueti:

Ah eylədiyim sərvi-xuramanın üçündür,
Qan ağladığım qönçəyi xəndanın üçündür.
Sərgəştəliyim kakili müşkinin ucundan
Aşüftəliyim zülfi-pərişanın üçündür.

Mübərriqə çalınır

Məcnun:

Paybənd oldum səri-zülfi-pərişanını görüb,
Nitqdən düşdüm ləbi-lə'li-dürəfşanını görüb,
Oda yandı şəm'vəş canım baxıb rüxsarına
Çərxə çəkdim düdi-dil sərvə-xuramanın görüb.

Leyli:

Könlüm açılır zülfi-pərişanını görcək,
Nitqim tutulur qönçeyi-xəndanını görcək.
Baxdıqca sənə qan saçılır didələrimdən,
Bağrım dəlinir navəki-müjganını görcək.

Məcnun:

Bildim təriqi-eşq xəternəkdir, vəli,
Mən dönməzəm bu yoldan, ölüm olsa qayəti.
Qəddin həlakiyəm, düşə bilməm ayağına,
Bir dərdə düşmüşəm ki, bulunmaz nəhayəti.

Leyli:

Ey hər təkəllümüm xəti-səbzün hekayəti!
Virdim həmişə məshəfi-rüxsarın ayəti!
Bəs kim səni görəndə gedər məndən ixtiyar,
Gəlməz bəyanə möhnəti-eşqin şikayəti.

Qızlar və oğlanlar Leyliyə və Məcnuna tərəf gəlib oxuyurlar:

Ah, görün bu azğınlar dərsdən qaçıb nə edirlər bax!
Nəgah, olsa atanız işdən agah neylərsiz əgər versə cəza
Layiqdirmi sizə dərsdən qaçmaq?
Dərsdən qaçaraq aşiq olmaq?

Oğlanlar:

Bu bir yara bənd olmuş aşiq
Dərdli aşiq, qəmli aşiq.

Qızlar Leylini aparırlar. Məcnun tək qalıb biki oturur.
Məcnunun atası gəlir. "Çahargah" çalınır.

Məcnunun atası:

Ey bülbüli-bustani-bidad
Hərgiz rəvişindən olmasın şad.
Həli dilini mənə bəyan et,
Əsrari-nihanini bəyan et!
Kim aldı əlindən ixtiyarın?
Kim eylədi tirə ruzigarın?

Nə seyrdəsən, sənə tələb nə?
Bu naleyi-zarinə səbəb nə?
Dəryada isə sənə düri-kam,
Sən söylə, mən eyləyim sərəncam.

Məcnun:

Ey piri-şikəstə halu-naşad,
Tanrıyçün əlimdən eyləmə dad.
Demə ki, nədir bu macəralar
Səndən mənə yetdi bəlalar.
Mən bilməz idim qəmi-cəhani,
Təşvişi-zəminü asimani,
Bilməzlik ilə xoş idi halim,
Nə hüsn, nə eşq idi xəyalim.

Məcnunun anası gəlir. Muxalif çalınır.

Məcnunun anası:

Ey rahəti-canü nuri-didəm!
Fərzəndi-yeganeyi-güzidə!
Məhbub həm istəsən, kəm olmaz,
Biz kim səniniz, sənə qəm olmaz.
Vardır bu həşəmdə min qəbilə
Hər taifə içrə min cəmilə,
Bir-bir qılalım qamu sənə ərz,
Yetsin yerinə bizə olan fərz.
Bizdən bu nəsihəti qəbul et!
Hər ləhzə bizi yetər mə'lul et!

Məcnun:

Ey ruhi-rəvanım ata-ana!
Kəmi-dilü canım ata-ana
Bildim bu işi özümə layiq
Leyli sənəmə mən oldum aşiq,
Sonra olubam bu işdən agah,
Əmma nə deyim, nə söyləyim, ah!
Yoxdur bu işimdə ixtiyarım,
Zəbtimdə inani-iqtidarım!
Əql oldu zəifü eşq qəbib,
Xatir nigəran, nigar cazib.
Mən yekcəhətəm təriqətimdə,
Təğyir işi yox cibillətimdə.

Mənsuriyyə çalınır

Məcnunun atası:

Can vermə qəmi-eşqə ki, eşq afəti candır
Eşq afəti can olduğu məşhuri-cahandır
Yaxşı görünür surəti məhvəşlərin, əmma
Yaxşı nəzər etdikdə, sərəncamı yamandır.
Eşq içrə əzab olduğun ondan bilirəm ki,
Hər kimsə ki, aşıqdir, işi ahü-fəğandır.

Trio

Məcnunun atası, Məcnunun anası, Məcnun

Məcnunun atası:

Durun gedək evimizə, Qeysim!

Məcnun:

Ata, ana, eşqin havası məni Məcnun edəcəkdir

Məcnunun atası:

Mən sənə Leylini gedib alıb istərəm.

Məcnun:

Ata, ana, eşqin havası məni Məcnun edəcəkdir.

İkinci Pərdə. İkinci Şəkil.

Qızların xoru: Leylinin evi, qızlar Leylinin anasına müraciətlə oxuyurlar.

Qızlar:

Leylini qoyma məktəbə getsin
Yaxşı adını yaman edir, Leyli
Leyli xalq içində sizləri bədnam edir.
Əlac et, Leylini qoyma sevişə
Leylini qoyma məktəbə getsin
Yaxşı adını yaman edir Leyli
Xalqın içində sizləri bədnam edir Leyli.

Qızlar gedir. "Simayi-Şəms" çalınır.

Leylinin anası:

Oldum bu xəbərdən mən pərişan,
Rüsvayçılığa dözərmə insan?
Övlad bu imiş, nolaydı, ey kaş,
Leyli yerinə olaydı bir daş
Xoş ol ki, qızı həmişə gizlər
Xud gizli gərək həmişə qızlar.

Leyli məktəbdən gəlir. "Simayi-Şəms" çalınır.

Leylinin anası:

Ey şux, nədir bu göftgülər?
Qılmaq sənə tənə eybculər?
Neyçün özünə ziyan edirsən?
Yaxşı adını yaman edirsən?

Leyli:

Ey munisi-ruzigarım ana!
Dür-ci-düri-şahivarım ana!
Sözlər dersən ki, bilməzəm mən,
Məzmununu fəhm qılmazam mən.

“Hicaz” çalınır

Leylinin anası:
Derlər səni eşqə mübtəlasan,
Biganələr ilə aşinasan
Sən hardanu eşqü-şövq hardan?
Sən hardanu dustü zövq hardan?
Oğlan əcəb olmaz olsa aşiq,
Aşiqlik işi qıza nə layiq?!

“Simayi-Şəms” çalınır.

Leyli:

Dersən məşuqü eşqü aşiq
Mən sadəzəmir tifli-sadiq:
Bilməm nədir ol hədisə məzmun?
Söylə necə olmayım digərgun?

“Hicaz” çalınır

Leylinin anası:

Neylərsən əgər atan eşitsə?
Qəhr ilə sənə siyasət etsə?
Minbəd gəl eylə tərki-məktəb,
Bil əbcədini həmin cədü-əb.
Təmkinini cünunə qılma təbdil
Qızsan, ucuz olma, qədrini bil.

“Sarənc” çalınır.

Leyli:

Mən məktəbə rə'yim ilə getməm
Bir şügli xilafi-rə'yin etməm.
Billah mənə həm bu idi məqsud
Məktəbdə olurmu tifl xoşnud?

Artıq bu sözü mükərrər etmə,
Lütf eylə, məni mükəddər etmə!

Leyli və anası gedirlər. Leylinin atası bir neçə ərəblə səhnəyə daxil olur. “Şur” çalınır.

Birinci ərəb:

İndi gələcək bura Əbül-Qeys,
Minnət edəcək sənə Əbül-Qeys.
Tə'n etmədədir ona xələyiq,
Məcnuna sənin qızın nə layiq.

İkinci ərəb:

Aldanma onun şirin dilinə,
Leylini cünunə vermə, vermə!

Xor:

Ərəblər
Vermə, vermə, Əbül Qeysin oğluna
İstəsə gər, Leylini vermə, vermə!
Ona tə'n eyləyirlər, ona məcnun deyirlər
Nəyə lazım kim Leyli, ərə getsin məcnuna.

Məcnunun atası və Məcnun elçilərlə səhnəyə daxil olurlar. Leylinin atası onları oturmağa dəvət edir. “Şur” çalınır.

Məcnunun atası:

Ey qədrə qibleyi-qəbail!
Səndən hamının muradı hasil,
Əslü-nəsəbim sənə əyandır
Hökmüm neçə min evə rəvandır.
Məşhuri-qəbailəm səxadə,
Mə'rufi-təvaifəm ətadə.
Nəxli-əməlim səmə veribdir,
İzzət mənə bir gühər veribdir.
Hala diləyəm bu türfə lə'lö,
Bir lə'l ilə ola həmtərazu.
Bir lə'lin eşitmişəm sənə var,
Kim lə'löümə odur səzavar.
Lütf eylə inayətü kərəm qıl!
Ol lə'l ilə dürrü möhtərəm qıl!

Leylinin atası:

Ey qovm içində bir xirədmənd!
Mən kimi əsiri-dami-fərzənd!

Müşkülçə xitabdır xitabın,
Bilməm necə verəyim cəvabın?
Qürbün bilirəm mənə şərəfdir
Əmma xələfin əcəb xələfdir.
“Məcnun”–deyə tə'n edər xələyiq,
Məcnuna mənim qızım nə layiq?

Məcnunun elçilərinin xoru:

Ey ərəb, sən bizi mə'yus etmə,
Verginən Leylini Qey sə getsin.
Maldan da, candan da, puldan da
Hamıdan artıqdır, bil bunu, ərəb.

Leylinin atası:

Vermərəm, vermərəm, vermərəm,
Leyliyə yaraşmaz divanə oğlan.

Kürd-Şəhnaz çalınır.

Məcnun:

Yarəb! Bəlayi-eşq ilə qıl aşına məni
Bir dəm bəlayi eşqdən etmə cüda məni!
Az eyləmə inayətini əhli-dərddən
Yə'ni kim çox bəlalərə qıl mübtəla məni!
Olduqca mən götürmə bəladan iradətim,
Mən istərəm bəlanı, çün istər bəla məni.

Məcnun və elçilər gedirlər. “Şur” çalınır.

Leylinin atası:

Nəslilə olur bəqai-insan,
Nəzmi-bəşərə nizami-dövrən,
Can cövhərinə bədəldir övlad,
Övlad qoyan qoyar həmin ad.
Xoş ol ki, xələfdən ola xoşdil,
Dünyadə bir oğlu ola qabil.
Ah, olsa əgər səfihü-sərkəş
Ətvari-gərihü, xülqü-naxoş
Təşni oxuna olub nişanə,
Bizar olar ondan atə, anə.

Leylinin atası gedir. Leyli gəlir. “Zəmin-xarə” çalınır.

Leyli:

Fələk ayırdı məni cövr cananımdan.
Həzər etməzmi əcəb naləvü-əfqanımdan.

Qəmi-pünhan məni öldürdü.
Bu həm bir qəm ki,
Gülruhum olmadı agah qəmi-pünhanımdan.

Leyli gedir. Leylinin atası və İbn Səlamın elçiləri səhnəyə daxil olurlar.

İbn Səlamın elçilərinin xoru:

Ali cahanı bilib gəlmişik ziyarətə
Bir əmri edib izhar, əncamın alağ səndən.

Leylinin atası:

Xoş gəldiz, səfa gəldiz,
Məni siz uca etdiz
Hər əmrə varam hazır,
Mümkündürsə əlacı.

Bu oğlan İbni-Səlam
Həm cahü-cəlalı çox
Əmma ki, onun heyfa
Həmdərdi, həmsirri yox.
Bilmişdir sənin vardır, ismətli gözəl qızın
İstər kim ola sənə həm qəm, həm dost, həm aşna.

Leylinin atası:

Ey taifeyi-nəcib, bu təklifə mən şadam,
Xudavəndin əmriylə verdim Leylini getsin,
İbn Səlamın olsun,
İbn Səlam, ilahi,
Səni xoşbəxt eyləsin.

İbn Səlam:

İndi sən mənə oldun ata-anadan əziz.
Allah qoysa mən də ollam sənə oğul yerində.

Xor:

İndi gedək toy üçün tədarükə başlayaq.

Hamı gedir. Leyli gəlir. "Qatar" çalınır.

Leyli:

Xilafi-rə'yim ilə, ey fələk, mədar etdin
Mən gül istər ikən, mübtəlai-xar etdin.

Üçüncü Pərdə. Üçüncü Şəkil.

Giriş

İbn Səlamın evi. Səhnənin bir tərəfi küçədir. Zeyd ilə Məcnun küçədə oturmuşlar. Otaqda toy məclisidir. “Rast” çalınır.

Zeyd:

Dün əxtəri-bəxtin buldu tirə,
Dövrən sitəm etdi, sən fəqirə
Yar İbn Səlama ruzi oldu
Ruzi sənə dərdi-suzi oldu.
Əğyar ilə oldu yar Leyli
Var, indi sən ondan al təsəlli.

Qonaqların xoru:

Xoşbəxt ol, İbn Səlam, alasan kamü-məram.
Keçirəsən xoş günlər, bar verə muradın
Ola bir övladın. Mübarək olsun sənin.

Rəqs. Yenə də həmin xor.

“Tərkib” çalınır.

Məcnun:

Qeyr ilə hər dəm nədir seyri-gülüstan etdiyim?
Bəzm edib, xəlvət qılıb, yüz lütfü ehsan etdiyim?
Əhd bünyadın mürüvvətdirmi viran etdiyim?
Hanı, ey zalım, bizimlə əhdü peyman etdiyim?

Leyli və İbn Səlamın dueti:

İbn Səlam:

Leyli, Leyli, bu odlu səs Məcnunundur
Mən tanıyıram onu.
Məgər Leyli bəs bu cünun əl çəkməyibdirmi səndən indi də?
Leyli, söylə, doğrusun söylə, səndəmi ona aşiqmisən?
Vardımı könlündə məhəbbət?
İstərsənmi Məcnunun ola aşiqin?

Leyli:

İbn Səlam, qoy doğrusun mən söyləyim,
Mən Məcnuna aşiqəm.
Uşaqlıqdan bir-birimizi biz sevməyə söz vermişik əhd ilə.
İndi söylə, sən özün söylə, sındıra billəmmi əhdimi mən? Məhəbbətin odunu mən söndürə billəmmi?
Qəlbimi yandırır.
Bir neçə vaxt sən səbr eylə, qoy, soyusun eşqin odu qəlbimdə.

İbn Səlam:

Yəqin Leyli məni sınamaq istəyir.

Mən fikrini duymuşam.

Leyli:

İbn Səlam, sən səbr eylə,
Qoy bəlkə Məcnun da əl çəkə.

İbn Səlam:

Leyli, mən səbrə hazırım, bil,
Sənin cəfanı çəkməyə mən hazırım.

Məcnun toy evinə gedir. "Tərkib" çalınır.

Məcnun:

Cürmimiz noldu ki, bizdən eylədin bizarlıq?
Biz qəmin çəkdik, sən eylədin özgəyə qəmxarlıq?
Sizdə adət bumudur, böylə olurmu yarlıq?
Hanı, ey zalım, bizimlə əhdi-peyman etdiyin?

Xor:

Məcnun, Məcnun, dur gedək, bu rəqibin evidir.
Sənə tənə eləyirlər, bədnam etmə özünü.

Leyli:

Allah, bu nə sitəm, bu nə zülüm
Eşqin oduna yandım, hicran sitəmin qandım.

Məcnun:

Bəs sənin vəfan bu imiş Leyli,
Bu imiş, Leyli,
Bivəfadan yar olarmı?

Xor:

Məcnun, dur gedək evinə
Yazığın gəlsin atana.
Rəhm eylə bir dəm anana.
Leylini səndən ayırdı mürüvvətsiz fələk.
Sən də eşqin havasını başından eylə cüda.

Dördüncü Pərdə. Dördüncü Şəkil.

Meşə, səhərin açılmağına az qalır. Ətrafda bir dağ görünür.
"Bayatı-Şiraz" çalınır. Məcnun başı açıq, ayağı yalın səhnədə görünür.

Məcnun:

Fəzayi-eşqi çün gördüm, səlahi-əqldən durəm,
Məni risva görüb, eyb etmə, ey naseh ki, mə'zurəm!
Əgər çaki-giriban eyləsən, mə'n eyləmən, çün mən
Mətai-nəngdən ari, libasi-ardan urəm.
Məni səhrai-vəhşət, mənzil etmən afiyət günçün,
Əsiri-dami-zülmət olmazam, çün talibi-nurəm.

“Bayatı-Kürd” çalınır.

Məcnun dağa üz tutub oxuyur:

Ey guşənişini-pakdamən!
Suzi-cigərimdən oldun agah.
Əhsənd-əhsənd, bərəkallah!
Səndən mənə həmdəmi-müvafiq,
Dağ ilə olur həmişə aşıq.
Gəl, ağlayalım bu macərəyə,
Bir dəm qoşalım səda-sədayə!

Qızların xoru:

Bu gələn yara bənzər, telləri qarə bənzər
Ay qız, ay qız. Bir bəri bax!
Qoşa xallar üzündə, sallana, sallana telləri var,
İşvəli can alan gözləri var.
Gəl Leyli bala, gəl, Leyli, gedək, gəzək bu bağda
Gül açılıb, bülbül oxur.

“Pəncgah” çalınır. Məcnunun atası gəlir. Məcnunu axtarıb tapır.

Məcnunun atası:

Ey cövhəri canımın həvası,
Ey didəyi-bəxtimin ziyası!
Səndən nə rəva bu macəralər,
Sərmayeyi-eyb olan sədalər?
Derdim olasan mənim pənahim!
Fəxrim, şərəfim, ümidgahim.
Vəhşilər ilə nədir bu birlik?
İnsan ilə xoş deyilmi dirlik?
Rəhm et məni zarü namuradə,
Qoyma bu məşəqqətü bələdə!

“Rast” çalınır.

Məcnun:

Söylə görüm, ey mənə verən pənd
Kimsən və nədir bu göftigulər?

Bifaidə batil arizulər?
Get, dərdimə sən dəva deyilsən!
Biganəsən, aşina deyilsən!
Mən böylə kəlamə tutmazam guş,
Leyli sözü söylə, yoxsa xamuş!

Xor: Məcnunun bu halını görən bir neçə ərəb onun halına acıyaraq atasından soruşur:
Söylə bir görək, ərəb, bu cavan nədən xəstə?
Bəlkə bizdə bu dərdin dəvası tapıla kaş.
Biz də dünya görmüş adamıq.
Xəstələrə çarə edərik.
İnsan başına gələnə bilmək gərək.

Məcnunun atası:

Allahın bəndələri, bu mənim fərzəndimdir.
Eşqidir bunun dərdi, olub bir qıza aşiq
Leyliyə budur aşiq.
Hər təbibə getdim, söylədim,
Dərdi eşqə əlac istədim.
Min cürə dəva verdilər, kar etmədi.

Xor:

Ey pirim, bunun dərдинə əlac bircə yol var.
Kə'bəyə aparasan, həcəri görə bəlkə,
Dərdindən ola azad...
Səcdə qılsın Kə'bəyə oğlan.
Sən də üz tut dərgah ilahə
Qılğılən minacat, dilə bir əlac.

“Əraq” çalınır.

Məcnun:

Eşq dərdi, ey müalic, qabili-dərman deyil.
Cövhərindən eyləmək cismi cüda asan deyil.
Dövr-cövrindən şikayət edənə aşiq deməm,
Eşq məsti vaqifi-keyfiyyəti-dövrən deyil.
Canı, canan ittihadı-fəriq eylər cismdən,
Cismdən agah olan can, vasili-canan deyil.

Nofəlin xor ilə səhnəsi

Nofəl:

Ey xəstə, nədir bu çəkdiyin zəhməti rənc
Viranədə zaye etdiyin dürri-gənc?
Vəhşi nə bilir sənin məqamın?

Hal əhlisən, istə əhli-hali etsin əlac
Hal əhlisən, istə tapasan şəfa.

Xor:

Bu oğlan aşiqdir, Leyli adlı bir gözələ,
Amma bəxtiyar olmaz, atası qızı verməz.
Bu da qızın eşqindən olmuş divanə.
Əl çəkib dünyadan, ata-anadan qaçıbdır.
Əl çəkib dünyadan, məcnun olubdur.

Nofəl:

Ey cavan, bildim dərdini sənin bələdir
Amma ümidini kəsmə, Allah kərimdir.
Mən cəhd edərəm, Leylini sənə alaram.
Qızıl istəsələr, qızıl bəxş eyləyəyəm.
Yoxsa qılıncımın zoruyla allam.

Nofəl kağız yazıb göndərir. "Kabili" çalınır.

Məcnun:

Şükr eylərəm, ey yeganeyi-əhd!
Tədbirimə çoxlar etdilər cəhd.
Səndə, bilirəm ki, lütf çoxdur,
Nə sud ki, məndə bəxt yoxdur.
Bəxtim, bilirəm mənim, yamandır,
Sud istədiyim mənə ziyandır.

Xor:

Ey Nofəl, mə'lumdur səndə şücaət çoxdur,
Amma ki, Məcnunun bəxti-taleyi yoxdur.

Məcnun:

Bəxtim-taleyim yoxdur.
Mən ki, Məcnunam.

Ərəblər: Məcnunun Allahdan başqa bir əlacı yoxdur,
Ona əlac olsa Allahdan olar.

Nofəl:

Qəm çəkmə ki, mən olunca sənə qəm xar,
Yarın bil ki, ən qərib olur sənə yar.
Ümidi var ol! Sən cəhd eylə ki, yar da sənə mail.
Çünki yar olsa mail, kar olur asan.

Qasidlərin xoru:**Xor:**

Bu məktub çatacaq Nofəl adlı əmirə,
Məktub Əbu-Leyla adlı əmirdəndir,
Özü də burda tez cavab gözləyir.
Tez yazın məktubun cavabın yetirək ona
Bəlkə bu rəqabət yetişsin sona.

Nofəl:

Əbu-Leyla özü tez gəlsin yanıma
Gedin ona yetirin bu sözlərimi hüzurə gəlsin!
Əmr olunsun qoşunlar cəngə hazır olsunlar.
Görünür ki, cəngsiz iş keçməyəcək.

Leylinin atası yaraqlı ərəblərlə səhnəyə daxil olur. Nofəl onlara xitabən oxuyur.

Nofəl:

Ey qövmi-büləndi-payə, biganə oldun aşınayə,
Leylini verin Məcnuna, bu işə razı olsaz,
Sizi dövlətmənd eylərəm, simuzər verrəm.
Əgər sözlərimi yerə salsanız, eylərəm sizi şəmşirimin zərbinə qurban.

Leylinin atası:

Ey hünərvər, bu cünundur, bizdə cünuna qız yoxdur.
Lazım deyil bizə zərin, əl çəkirik zərindən,
Qorxmuruq şəmşirindən, hər nə bilsən et!
Laf ilə qılncdan gəl vurmağil sən dəm,
Çün vardır qılınclar bizlərdə də həm.

Döyüş səhnəsi. Hər iki tərəf qılınclarını çəkib döyüşə başlayırlar. Məcnun əlinə bir şəmşir alıb Nofəlin adamlarına hücum edir. Nofəl onu kənara çəkib deyir:

Nofəl:

Nə iş görürsən, divanə? Düşməyə kömək edirsən?
Biz ölümək sənənin üçün,
Sən qırırsan bizi neçin?
Qılınıc tulla! Mən cəhd edirəm ki,
Düşməni məğlub eyləyim ki, Leylini alıb sənə verdirim.

“Kabili” çalınır.

Məcnun:

Ey Nofəl, mən fədayi-yarəm,
Vəslinə onun ümidvarəm.

Xoşdur ki, bulam vüsalə fürsət,
Yarım tərəfində ola nüsrət.
Gər qətlimə dust çəksə şəmşir,
Yox məndə rizadan özgə tədbir.
Xoşnud deyilmiyəm bu halə,
Ki, canı verəm, yetəm vüsalə.

Bu zaman Leylinin atası ilə İbn Səlam qılınclarını Nofəlin ayağına tullayır. Leylinin atası Nofələ müraciətlə oxuyur.

Leylinin atası:

Ey hünərvər, səndə zəfər, bizə aman ver!
Nahaq bu xalqı qırma,
Leylini verdim özgə adama,
Leylini vermişəm ərə, İbn Səlama,
İndi razı olma, iki əri olsun qızın,
Namusu toxunan iş deyilmi bu?

Nofəl:

Doğrudur, ey ləşkər, çəkilin davadan,
Dəxi bəsdir cəng.
Əvvəl desəydin tökməz idim bu qədər qan.
Məcnuna Allahdan əqil istərdim.

Hamı bir yerdə əllərini yuxarı qaldırıb oxuyurlar.

Xor:

Ya İlahi! Əfv et, bu günahı biz bəndəndən. Bu Məcnunu eylə eşqidən xilas!

Beşinci Pərdə. Beşinci Şəkil.

İbn Səlamın evi. Leylinin otağı. Leyli xəstədir. Arazbarı səslənir. "Osmanı" səslənir.

İbn Səlam:

Pərişan halın oldum, sormadın hali-pərişanım.
Ğəmindən dərdə düşdüm, qılmadın tədbiri-dərmanım,
Nə dersən, ruzigarım böyləmi keçsin gözəl xanım!
Gözüm, canım, əfəndim, sevdigim, dövlətli sultanım!
Əsiri-daimi-eşqin olalı səndən vəfa görmən,
Səni hər qanda görsəm, əhli-dərdə aşına görmən.
Vəfavü aşinalıq-rəsmimi səndən rəva görmən,
Gözüm, canım, əfəndim, sevdigim, dövlətli sultanım!

Leyli və İbn Səlamın dueti

Leyli:

Ey mənə qəm-xar olan, görmürsənmi əhvalımı?
Dərdə düşmüş cismimi, oda alışıq canımı?

Daim pərişan halımı?

İbn Səlam:

Ey gözüm, guş etmədin pəndü nəsihətimi sən,
Bir cünuna mehrini saldın,
Etdin özünü sən, xastəvü-çar olmusan.

Leyli:

Söylə bir, İbn Səlam, gər aşiqi-həqiqətsən.
Eşq odu düşsə əgər, dəfi onun qabildirmi?
Söndürməsi mümkündürmü?

İbn Səlam gedir. Məcnun daxil olur.

Məcnun (şikayətlə):

Leyli, ey bivəfa Leyli,
Özgəyə sən saldın meyli,
Eylədin məni divanə
Sözümü saldın hər yanə, ey zalım.
Yıxıldı canım eşqindən,
Titrədi dağlar ahimdən.
Niyə bəs sən, ey bivəfa
Belə üz döndərdin məndən, ey zalım
Nə qədər təndə var canım,
Yanaram atəşi-eşqə
Çəkərəm fəqani ahi,
Yandıraram dağı-daşı, ey zalım!

“Segah” çalınır.

Leyli:

Gəl, ey Məcnun, Leyliyəm al canımı,
Vəfasız olmuşam, billah, tök qanımı.

Məcnun Leylini görcək geri çəkilib oxuyur:

“Xaric Segah” çalınır.
Sən Leyli deyilsən, ey pərizad,
Qaç qəlbimi xunilə etmə bərbad!
Aldatma məni cünun deyib, qaç,
Qaç, gül üzündə eyləmə Leylini yad.

Məcnun səhnədən çıxır. Leyli tək oxuyur.

Leyli:

Xoşdur nə qədər eyləsə yarım cəfa mənə,
Ta ki, rəqib söyləməsin bivəfa mənə.

Sənsiz diyari-hicrdə sərgəştə qalmışam,
Vəslin ümidi billəm olur rəhnumə mənə.
Qəm bəstərində qoyma məni zarü natəvan,
Ver şərbəti-vüsalidən ey məh, şəfa mənə!

Leyli ölür.

Altıncı Şəkil.

Qəbiristanlıq. Leylinin məzarı görünür.
“Bayatı-Kürd” çalınır.

Məcnun:

Sındırdı çərx zülm ilə balu pərim, haray!
Döndərdi tez xəzanə fələk güllərim, haray!
Ey ruzigar, neyləmişəm, bilmirəm sənə
Ümmanə döndü qanilə çeşmi-tərim, haray!

Zeyd:

Ey şiyfteyi-şikəstətəle!
Əfsus ki, səyin oldu zayə!
Leyli sənə verdi zindəgani,
Sən ol baqi, o oldu fani!
Sən sədqəsi olduğun pərivəş,
Sədqə sənə oldu, ey bəlakeş!
Əzmi-ruhi-cənnət etdi ol hur,
Firdovs məqamın etdi mə'mur.

Məcnun:

Netdim sənə, qəsdi-canım etdin!
Qəsdi-dili-natəvanım etdin!
Qıydın məni-zaru natəvanə,
Vurdun sitəm atəşini canə!
Əylət məni yar olan diyarə,
Şəm eylə məni məzari-yarə!

Leylinin məzarı üstə. “Tərkib” çalınır.

Məcnun:

Aşiq odur kim, qılır canın fəda cananına,
Meyli-canan etməsin hər kim ki, qıymaz canına.
Canını cananə verməkdir kəmalı aşiqin,
Verməyən can, e'tiraf etmək gərək nöqsanına.

Canını təslim edir.

Ərəblər səhnəyə daxil olub oxuyurlar.

Xor:

Ey bikəsü-biçarə qalan.

Aşiqi-sadiq Məcnun!

Səd heyfi ki, ahın, qəmin

Oldu belə zaye.

Ahi-eşqi bəladır.

Aşiqlik edən dərdi mübtəladır.